

Paulus mo surat

Pilipik de Kristen zi hip

1 Tingare Pilipik de Kristus hun de zeraha-en gwen wenya kip, hen zëwe de Kristen zi mo nol-nola kip, hen Kristen zi mo tahasa de trï so gwen wenya kip, Kristus mo nganak de syal ën zi darena, Paulus ne Timotius ne onakon:

2 Dawem! Nëre mae mo Bian Alap ne Bian Yesus Kristus ne sa kwasang-kwasangna mamkam ebe mae hap ol gwizimdi. Hen nen zëre nik mo taha terenak esa lowehe gwer.

3 Ëe, Paulus, kimë emsa enlala gwibirida gwenan, ëe dekam ama Alap hap dawemsa gol gweblanan. 4 Hen ëe kimë kitak ebe mae hap Alapsa abe ta gwenan, dekam isrip-sri nabanë gu sone gweblanan. 5 Sap em mese ano tahana trï koso gwek – dekam de Alap onakore ol dawemsa gol halada gwen hapye, nonol lone sennak kimë ebon mae hatak, hëndep angkam namee trï koso gwenan. 6 Ëe kimë ebon mae onak hatak, Alap Zëna dekam zep emsa ëse yang tabin makan de li ta sonebinkim kon gwesibirida hanaka. Ëe in zebë anakan taïblibla'an: Zen sa etan kire syala eno mae mo enhonak sul sonezim zahera – hëndep Yesus mo lwa halzan hap de yaklanak de hata'ak. 7 In airis tangan – ëe de kirekam emsa enlala gwibiridan naye. Sap em in ano dang tñinak dena. Sap em orep mese ano tahana ap trï koso gweblak, hëndep bwinak awe de gwënnak namee asa mas ë gwebla'an. Sap em mese ano syala anakan dam ulsuk, "Zen Alap zëre mo kwasang-kwasang nakon wei yul soneblaka – dekam de ëngaya gwen hap de ol dawemsa golasas gwe-gwen hap denaye." 8 Alap tawana: Ëe ama kitak emsa Kristus onakore kwasang-kwasang nakon enlwan gwibirida gwenan.

9 Zep ëe a kirekamë mo ebe mae hap Alapsa abe ta gwenanye,

"Bian, dikire zëno mae mo kwasang-kwasangna mam gwezik song gwek, hen zen diki zen anakan tame gul gwen hen klis gul gwen, 'Ëe kirekam asa aha zi hip kwasangna oltrei gwizim.' 10 Zen diki zen ere mo

dwam gwibinni anakan klis gul gwen, ‘An dawemna. Hwëna an diki zen tangan dawem tangan wenyaye’– dekakim enho lalakkam hen kles gwesin srëmkam lowehe gwek, hëndep Kristus mo lwa halzan hap de yaklanak de hata’ak. ¹¹ Sap zen hen mes Tane om Yesus hun näraha-en gwek, zep dikire zëbon mae onakon hen dawemna wet so gwek. Desa de kirekam hlauludankam, zen dekam tangan sa tingare zini ere mo bosena teip nulsblunda gwer.’”

Mae hap de ol: Ëe Kristus ensaë blol gwebla'an.

12 Aya wal oso wal, ëe ama dwam gwe'an– em dikim abe hap dena ansa étawa gwen hap: Zen sap man édwam gwe-gwenan– ano éksa de ap mat sosublun hap, zep asa karek da gwenan. Hwëna zen mes ki Alap mo dwam gwibin sin lwak– Yesus hup de ol dawemna insa dikim etan gollanga gwezik haladan hap.^a 13 Hëndep zep tingare Roma mo teipsin zisi de kara ta gwen hap de jana nabare zini hen awe dena kitak mes anakan asa nasalblak, “Zen Kristus hup de jal hap bwinak gwë'ara.” 14 Sap eiwa, ëe bwinaké gwë gwe'an, hwëna tematë nama zauk gwe'an. Zen dekon zep awe de Kristen zini Biansa de taibiliannak mes etan étatete gwek. Hëndep zep airin srëmkam etan enlala tatete naban Yesus hup de ol dawemkam donbirida gwe'an.

15 Sap eiwa kirekam, hwëna ahakon enlala lalak naban hom Yesus hup de ol dawemna donbirida gwenan. Zen hwëna anakare enlala naban donbirida gwenan, “Paulus de nama bwinak gwënkam, ëe asa hwëna jematnak awe mam gwer, hen asa zisi beyakam are osan dep hlilin gwer.” Hwëna ahakon hen enho dawem naban donbirida gwenan– kire enlala srëmkam. 16 Zen abe hap de kwasang tola ban donbirida gwenan. Sap zen mes anakan tame nuk, “Yesus mes Paulussu dam tasikü– dekam de zëre hap de ol dawemsa golasas gwe-gwen hapye. In zep tol hëndep bwinak gwë'ara.” 17 Hwëna ahakore wenyia in, zen aha-ere enlala naban hom Yesus hup de ol dawemna donbirida gwenan. Zen hwëna zëre mae mo boresa dikim mam gun hup de enlala naban donbirida gwenan. Zëno mae mo enlalana anakan lwa gwizimnira, “Paulus mo enlala dekakim

---

^a1:12 2Tim 2:9

bwi nakon beya gweblaka, sap ëe an angkam ama ëmam-mam gwe'an." 18 Hwëna abe hap bana hom! Sap sa ahakon kire enlala naban Yesus hup dena donbirida gwer. Hwëna abe hap men zen tangan bol-zaun gwebla'an, diki Kristus hup dena zen langa gwasik haladan. Ëe in zebë isrip-sri naban gwë gwenan. Hen ëe asa isrip-sri gwe tine gwer,¹⁹ sap ëe tawana: Em ema abe hap Alapsa abe la gwenan, hen Yesus zëre mo Enho nakore sosonkam sa asa mas gwe-gweblala, zen in zep asa ki jalom ëk tihina an kon wet sol.

20 Aena zebë hen Alap hap de enlala zon tasiblin naban anakan dwam gwe-gwe'an, "Ëe babë karekkam ton gwen. Hëndep dekon babë saher gwen – nonol tanganna angkam. Diki asa anakan zen enlala gwe-gweblan, 'Zen dawemkam Kristussu de taibiliannak tatem zauku, hen zëbe hap de ol dawemna udobe naban golasas gwe-gweka.'" Dekam sa tingare zini Kristus mo bosena abon onakon teip nulsublunda gwer – sap ëe de nama gwënnak, sap hen asa de tan hyanak.^b 21 Sap ëe mesë are mo gwënnna kitak Kristus en hon blol gwek, hen ëe Kristus en habë gwë gwe'an. Hen ëe de tinni airis, sap dekam ëe Kristus hun asa aha-erenak ë gwer.^c 22 Hwëna ëe de nama ngaya nik gwënkam, ëe dekam dawem enkam de Kristus mo nganak syal gwe-gwen hap asa alp gwe tine gwer. Zep angkam tin hip denaban ngaya gwen hap denaban ëe homë kles so'an. 23 Hwëna dan-dan in airis. Hwëna aena emsa de hli yuludan hap denakaë tangan dwam gwe-gwibi'in – dekam de Kristus hun apdekam ë gwen hap. Sap zen dawem tangan wenza zen.^d 24 Hwëna na-en tangan babë emsa hli yuludan. Sap em name asa dwam ë gwebla'an – dekam de emsa mas gwibirida gwen hapye.

25 Sap ëe kirekamë tame guk, zen in zep asa nama Yesus osan dep dikim titi ta gwibin hip emsa golëlowehe gwer – eno mae mo ei nik dekakim bil gwek, hen isrip-sri dekakim taman kinë gwek. 26 Kirekam de lwankam, ëe de hëndep etan ebon mae hata zankam, em esa tangan Kristus mo bosena teip ulsublul.

27 Zep banakare mae de abon lwankam, eno mae mo apdekam de lowehe gwenna, zen diki Kristus hup de ol dawem naban de apde né gwek. Zep ëe de emsa amjanbinkim, ahaksa

---

^b1:20 1Ptr 4:16   ^c1:21 Gal 2:20   ^d1:23 2Kor 5:8

langa nakon de salbiridankam, dekam sa anakare ola wet so gwer,

“Zen nama Yesussu de taïbliblannak tatem ëzauk gwe'an, sap zen aha-ere enlalakam lowehe gwenan.

Zen hen kitak èngaya gwen hap de ol dawemsa de golasas gwennak dowal mo kïgi hon de syal ta gwen zi niban eijan makan lowehe gwe'an.

28 Men zen sap Yesussu de taïbliblan hap jalse neibirida gwenan, zen hwëna hom desa naïribirida gwenan.”

Zen zep, kirekam de em zëno mae mo nwenak lowehe gwenkam, zen dekam sa anakan dam nulsuk gwer, “Alap sa desa en ngaya tabiri. Nen hwëna esa juwer.” **29** Sap Alap in kim emsa zëre mo kwasang-kwasang nakon kwang guludaka, zen Kristussu de taïbliblan en hap hom. Hwëna Zen hen dekam de Kristus mo bose hap kareksa goltowe gwen hap emsa kwang guludaka. ^e **30** Zep nen apdekom Kristus mo jana zi makane karekna oltowe gwenan – in kirekame asa kara la gwek, men kimë nama emsa golëlowehe gwekke. Hen men kirekame nér hom asa asalblak, ëe namaë kirekam nëbe mae hap de jal zi niban golëeija gwe'an.

Kristus mo kim de lowehe gwen hap de ol:

2 Aya-wal oso-wal, nen kie anakan eis gwibirin:
 Kristus hun de zeraha-en gwenkam, zen dekam zebe enho nakon dikim tatete gwen hap dena eis gwibirin.

Zëno kwasangna hen ki nëno mae mo enhonak lwa gwenan.

Hen zëno Enhona man nësa golëlowehe gwenda, zebe aha-ere enlala naban lowehe gwenan, hen nënaka kwasang eibirida gwenan.

2 Sap nen kirekame eis gwibirin, zen in zebë emsa tïti tabi'in:
 A kire enkam lowehe gwek:
     enlalana aha-en,
     kwasangna aha-en,

---

^e**1:29** Mat. 5:11-12, Kis 5:41, 14:22

enhona aha-en,
hen dwam gwibinni aha-en.

Kirekam de lowehe gwenkam, ëe asa tangan emsa isrip-sri gwibirida gwer. ³ Bahem ba maesa anakare enlala naban syal gwe-gwibin, “Diki ëe amaka mam gwe'an.” Hen bolte-bolte enlalana bahem ing ta sone gwen. Hwëna enlala betekkam em ere mae mo Kristen bose walya anakare enlala naban blikip gwasibirida gwen, “Zen mamma. Ëe an betekna.” ⁴ Bahem ere mae en mo tim en hap éalp gwe-gwen. Hwëna aha zisi de mas gwibirida gwen hap em hen éalp gwe-gwen.

⁵ Emki hen ere mae mo enlalana betek ta gwibin – men kirekam hen Kristus Zénaka Alapsa de blikip gwasiblin hap betek takake.

⁶ Yesus nonol lonesen nakon kim gwëka, Zen dekam Alap Zëna kiye.

Hwëna Zen hom desa zëre en hap anakan inik gwibirki, “Diki A-enë Alap han ë gwen.”

⁷ Zen hwëna man desa hli yulku – dekam de tïngare zi mo tana iltükinnik babu gwen zi mo kim syal gwe-gwen hap.

Hëndep zi tangankam zep okamanak awe hata zaka – an ki hen nen.

⁸ Dekam zep Alapsa de betek gweblan hap etan tün hiip Zénaka sosok tako – in kim karekkam te-lidak sonnak de makan ta irinkim dakye.^f

⁹ Zen in zep hëndep Alap teipsin tangannak drë neka, hen zéno bosena tïngare ahakore bose nakon teip gulsubluka.

¹⁰ Zep zéno bosesa de salbinkim dikire tïngan boklena kom da gweblak – sap ngatan zi mo langnak de wenya, sap okamanak de wenya, sap juwen zi mo langnak de wenya.

¹¹ Hen dikire tïngan anakan ëkira gwe-gwek, “Yesus Kristus Zen eiwa teipsin tanganna!”

Sap kirekam de Yesussu boltere tankam, dekam hen Bian Alap zëre mo boosesae teip ulsublu'an.^g

^f**2:8** Ibr 5:8, 12:2   ^g**2:11** Ef 1:20-21, Yes 45:23

12 Zen in zep, aya-wal oso-wal, men kirekam Yesus Alapsa blikip gweſiblika, nen hen kirekam nen Alapsa blikip gweſik gweblan. Èe kimë nama emsa golëlowehe gwek, em dekam dawemkame ano ol san Alapsa betek è gweblak. Zep ano tim bwanak kire enkam em betek gwebla tine gwen. Sap Alap insa kirekam owas tangankam nësa ngaya tabirki, zep nen aïriblan nabab zëre hon dikim étal gweſin hïp èalp gwe-gwen. 13 Sap Zen Zen nësa enho nakon golëſyal ta gwenda- dekam de zëre mo dwam gwibin sin aha-ere enlalakam ang ta gwen hapye.

14 Zep nen banakare maesa de goltownen nakon, tonsun srëmkam hen keisa-keisa srëmkam nen lowehe gwen. 15-16 Sap nen dekam aha zi mo nwenak esa ènwe-mase gwe-gwer- san de Alap mo hang tasibin walasna kiye, enlala lalak enna hen enho kles gweſin srëmna. Zep nen kime èngaya gwen hap de ol dawemna okama kawesinnik awe ol halada gwenan, dekam enlala kawesin zi mo nwenak esa ènwe-mase gwe-gwer- san de keis de zil anenna kiye. Zep Kristus mo lwa halzan hap de yaklanak de hatankam, èe asa isrip-sri nabab zëbe hap emsa anakan golétréblal, “An zen- ano syal gwibinkim de Emsa taïblißlan wenyaye. Èe waba hap homë dan-sin niban syal gwibirida gwek- men kire hap Ena asa zer sonekaye.”

17 Ano emsa de syal gwibin nikon insa Yesussu dawemkam laibliblak, zep em mese ere mae mo timni zëbe hap sosok ulblik. Zep eno mae mo lowe henna in man Alap hon nwe-mase gwe-gwe'an- san de otweransa de zëbe hap tru tasik seblanna kiye. Zep hen kirekam, asa de tankam de ano kal wet so'ak, dekam sa hen nwe-mase gwer- nëno mae mo Alap hap de tim sosok gublunna insa dikim zëre hap goltré seblanna kiye. Zen in zebë emsa gubirida'an: Alap sa nëno mae mo syala ansa dokwak gulu! Èe in zebë isrip-sri gwe-gwe'an, hen èe ama eno mae mo kire hap de isrip-srina eis gwibi'in. 18 Zen in zebë emsa gubirida'an: Emki hen èisrip-sri gwe-gwen, hen ano isrip-srina insa emki gul irin.

**Mae hap de ol: Paulus kim Timotius ne Epafroditus
neka de teisya sonen hap kalang gwe'ankake.**

19 Bian Yesus mo dwam gwibin sin diki lwa'ak, ee ama Timotiussu de nabakam ebon mae osan dep zer sonen hap dwam gwe'an. Zen kim de etan ebon mae onakore ol dawem nabab gollwa ha'an zaka, ano enlalana dekam sa tangan ap oto

gweſiblila. 20 Timotius in zen en tangan – aban de enho apde ën naye. In zep zen hen dawemkam emsa de mas gwibirida gwen hap alp gwibirida gwenda. 21 Ahakon kitak zëre mae mo timsi ngalap nei gwibirin. Hwëna dekam Yesus hup de syala man eititi nei gwibirin. 22 Hwëna em mese hen desa anakan tame lak, “Zen taibliblan tanganna.” Aban kimë Yesus hup de ol dawemna ol halada gwek, ëe dekam are mo walas tangan makanë zersyal gwe-gwek. 23 Zep ëe asa nabakam Timotiussu ebon mae osan dep zer sonezal – Roma mo teipsin-teipsinni kim de abe hap dena klis nu’ikye. 24 Hen ëe ama Biansa anakan taiblibla'an, “Molya holo gwek, dekam sa are hap hen orana kles tyasiblila – dekam de emsa etan duwebiridazan hapye.”

25 Suratna an han ëe ama ein nëre mae mo wal bose dawemna Epaſroditussu etan ebon mae osan dep zer sone'an. Em sap desae ano tahasa de ap tri so gweblan hap ër sonek. Zen ano syal bose dawem, hen ëe debanë dowal mo kigisa ëreija gwenan. 26 Zen man kitak emsa enlwan gwibirda gwenda, hen enlalana anakare hap dowebla hana gwenda, “Zen kim sang-sangna asa nasalblak, zen man tangan asa ngalap në gwebla'an.” 27 Eiwa, zen man tangan sang-sangna sabak gweka, hëndep tin hip alp gweſiki. Hwëna Alap man kwasang gweblaka, hen asa kwasang gweblaka. Sap zen de tilinam ano enlala dowe hananna dekam tangan maka taman kinika. 28 In zebë ebon mae osan dep de etan zer sonen hap dwam gwebla'an. Sap hla tankam esa tangan isrip-sri éblal. Hen ano ebe mae hap de embwanna, hen zëbe hap dena, dekam sa sëwe hera. 29 Zep emki nëre mae mo wal bose dawemna in isrip-sri nabani dokwak tan – Kristen zini nen men kirekame nënaka dokwak ulida gwenanke. Kirekam de zisi emki blikip gweſibrida gwen, 30 sap zen mes Kristus hon de syal gwe-gwen hap zëre mo angna sosok taka, hëndep eno mae mo bose hap de ano tahasa tri so gweblannak maka tol tilki.

Jesus en hon de éblol gwe-gwen hap de ol:

3 Zep aya-wal oso-wal, aumwa hap ëe ama emsa gubirida'an: Dawem enkam Bian Yesussu isrip-sri ë gweblak. Ëe sap mesé isrip-sri hap dena suratnak awe ale gulzim, hwëna etan kire habë emsa titi tabi'in. Sap zen dekam tangan esa etatete

gwer. ² Hwëna terya-tyakam lowehe gwek. Gware makare zi mana emsa karek san dep lup nulin halank! Zen zen yasik da gwibirin – dekam de to mip blom tasibinkim timsi karek gun hupye. Sap zen man tim nul gwenan, “Yahudi mo épba titi tabin ola in san de ang tankam dekam esa Alap mo nwenak édakastil.” ³ Hwëna em bahem desan ang ta gwen. Sap nen mese Alap mo nwenak édakastil. Zen hom. Sap nen an Alap zére mo Enho ensa de blol gwe-gweblankame Alapsa betek è gweblanan. Nen Yesus ensae anakan boltere la gwenan, “Zen diki Zen sa asa ngaya tala.” Nen home anakan tim ul gwenan, “Èe de kiresa tahakam syal gwibinkim dekam asa Alap mo nwenak dakastil.”^h

⁴ Hwëna orep èe amaka Yahudi Kristen zini in mo kirekam de tawa tabin sin dan syal-syala ban ang gwe'an. Sap èe ama sérkam tangan Yahudi mo titi tabin ol san ang gwe-gwek. Zébon mae onakon nara molya asa kwé ta'anam – aha-en mae de ngip gun srémkamye. ⁵ Musa mo titi tabin ol san de ang tan hap, asa de jaha gwen nakon kim mingguna aha-en tamank, dekam zep asa to mipna nablonsubluk. Èe an Israel wal tangan, Benyamin Bak mo ausu nakorena. Ano auyan-azana tingan Ibrani mo ausu nakore zi. Hen èe sérkam tanganè Musa mo titi tabin ol san ang gwe-gwek, hëndep zebé Farisi hon tik. ⁶ Èe zéno mae mo tawa tabin sin enlala syal-syala banè ang gwe-gwek. In zebé hëndep Kristen zini karek ta gwibik. Hëndep zini ba nakon dep? – asa grublunna, “Zen mes Musa mo titi tabin ola gulmunku.”

⁷ Hwëna mensaë sérkam orep kyang-kyang gulsuk gwek, èe mesé kitak desa Kristus ensa dikim hwëna ang gwe-gweblan hap tapbla guk. Zen diki zen tangan – dawem wenyaye. Nonol in desanè sap ang gwe'ak, zen waba hap. ⁸ Yahudi mo épba ol ensa homë kirekam enlala gwe-gwibirin, hwëna tingare zi mo kirekam-kirekam syal gwibinsi, zen kitak waba hap. Diki dawemna aha-en: Ano Bian Yesussu de tame tanna, zen diki zen – dawem tangan wenyaye. Desa de ang gweblan hap, zen zebé tingan anakare enlala naban tapbla guk, “Zen san de blé nabare tembanena kiye – hiri gun en hap dena.” Diki èe ama tangan Kristus en hon de gwé gwen hap dwam gwe-gwe'an – dekam tangan de sérkam Kristussu tame tan hap, ⁹ hëndep Deban en tangan de zeraha-en gwen hap. Zep èe are en mo

---

^h3:3 Rom 2:28-29, Gal 6:15

sosonkam homë etan alp gwe-gwe'an – tïtï tabin ol san de ang gwe-gwenkam de Alap mo nwenak dakastïn hïpye. Hwëna Alap Zëna mes ëe dikim dakastïn hïp dena abe hap syal gwibir-blika – ëe kimë Kristussu taibliblakke. ¹⁰ Zep ëe ama tangan Kristussu de anakan tame tan hap dwam gwe-gwe'an,
 "Diki zëno sosonna, men dekam tïn nïkon ngaya
 gweka, abon zen hen lwa gwen.
 Hen ano enlalana diki zëno kim zen hen lwa gwen –
 Zen in kim sap karekna goltowe gwekaye.
 Diki ëe hen are mo angna sosok tan – men kirekam
 Zëna zëre mo angna tïn hïp sosok takake.
¹¹ Hëndep ëe hen wëhë Yesussu tana wei san zerstro
 song gwe'ak? – tïn nïkon de etan ngaya
 gwenkamye."

Yesussu de tana wei san zertron hap de ol:

12 Hwëna ëe homë aenaka anakan boltere ta'an, "Ëe mesë tangan Yesussu hli-hli tasik," ahaksa, "Ano enhona mes tangan lalak gwera." Hwëna ëe namaë kirekam dikim gwën hap Yesussu dan syal-syala ban zerstro song gwe'an. Sap zëwe de hëndep hatan hap mes ki asa Kristus kwang taka. ¹³ Aya-wal oso-wal, sap eiwa, ëe nama homë tangan tal gwesi"ïn, hwëna ëe anakare enlala en nabanë zertron da'an,
 Ëe Kristus en osan anik dam gwesikhak.
 Ëe babë lure san de banakare maesa enlala gwibin
 niban zertron – aenaka de boltere tan hap de
 enlala, ahaksa enlala dowe hanan nabanye.
 Sap ëe ngein en san debë ¹⁴ dam-dam enkam
 hluwe'an – dekam de nabakam hatan hap, men
 zëwe dep Kristus mo kwasang-kwasang nakon
 Alap asa kwang takake.ⁱ

15 Zep dikire hen tingan men zen Kristussu de zeraha-en gwennak ëzise gwe'an kirekam de enlala naban lowehe gwek. Hwëna men zen de lure san Iwan dahal gwe'ak, Alap sa desa etan oto tasik gwibiri. ¹⁶ Zep orana men zëwe Kristussu de zertronkam wet so gwe'ak, dekon en bahem Iwan dahan. Hwëna emki dekon zertronkam ayang gun.

ⁱ3:14 1Kor 9:24-27

17 Zen zep, aya-wal oso-wal, ano mae mo kim lowehe gwek – men kirekamë Timotius mae han aenaka ebe mae hap ërak la gwibir-zimkke. Zini men zen hen ano mae mo kim lowehe gwenan, emki hen desa salbirida gwen.^j 18 Sap ëe mesë emsa de gubirida gwenna beya guk, hen angkam etan nwe go-ho nabanë emsa gubirida'an: Zini beya nik zëre mae mo lowehen nakon anakare enlalana nërtrei gwizimnin, "Yesus zen waba hap te-lidak sonnak tilkü." 19 Kirekam de zini zen syauk blanak dep dena! Zen hom Alapsa betek në gweblanan, hwëna zëre mae mo tim nikore hole-hlena in desa en betek neibirisen gwenan. Zen zëre mae mo lowe hensa boltere nul gwenan, hwëna zen diki maka nolsaher gwe-gwenan. Sap zëno mae mo enlalana zen auhu-kama ennak dep dena. 20 Hwëna nen an ngatan zi mo langnak dep de wenza zen. Nen in zebe enlala zon tasiiblin naban nësa de ngaya tabin hip de Zini Bian Yesussu kara ë gweblanan. 21 Zen sa nëno mae mo auhu-kama tim sin-sinni ansa nëp wet tyasibir-zim zira – dekam de zëre mo tim makan ëliwehen hap. Nen hen dekam zëre mo kim esa élilit ane gwer. Sap zëno kirekam de syal gwibin hip de sosonna man tangan taman kinik. Zen zep sa okamana ansa kitak hëndep denaban bi gwibir zira.

Aumwa hap de ol zïm-zïm:

4 Zen in zep, aya-wal oso-wal, zen kirekam em Bian Yesussu de taibili blannak tatem ëzaun. Em ano kwasang gwibirida gwen wenya – men desaë sap hlauludan hap embwan gwibirida gwenanke. Em in zen tangan ano isrip-sri gwibiridan wenyaye.^k

2 Yudia ne Sintike ne, ëe ama emsa titi so'an: Aha-ere enlalakam emki ën, sap em apdekam mese Kristus hun ëraha-en gweka. 3 Hen Sizigus Bak, em eiwa ano syal bose dawem. Emki we darena insa mas gwizimdin – zen dekakim enlalasa aha-en lak. Sap ëe kimë iwe syal gwe-gwek, zen ano tahasa ap tri koso gweblak – dekam de Jesus hup de ol dawemsa golluwe gwen hap. Zen Klemen Bak Swe mae han apdekam ano tahasa ap tri noso gweblak. Ëe ama taibili'an: Zëno mae mo bosem-sena mes ngatan zi mo langnak hëndep de èngaya gwen hap de wenyik mo bosemse nabare bukunak ale dabik.

---

^j3:17 1Kor 4:16, 11:1   ^k4:1 1Tes 2:19-20

4 Em dwan Bian mo bi gwibiridan nakake. Zen in zep em ëisrip-sri gwe tine gwen. Etan emsa gubirida'an: Em ëisrip-sri gwe tine gwen. **5** Dikire tingan emsa anakan hla nulida gwek, "Zéno mae mo enhona sae-sae tanganna. Jakal-jakala tawa naka hom." Zen kirekam em lowehe gwen, sap Bian Yesus man angkam hatan hap golek de gwe'ara. **6** Bahem banakare mae hap éngalap gwe-gwen. Diki Alap hap em tingan anakan kira gul gweblan, "Ëe ama tol kire hap tahalha gwe'an," ahaksa, "Ëe kire kareksaë goltowenan." Hen deban dawemsa em golbla tine gwen. **7** Nen de kirekam Alap hap kitak yaïng gil gweblankam, Zen dekam sa anakan dikim tame gul gwen hap de enlalana nêbe mae hap ing ta sone gwizimdi, "Nen an eiwa zëre mo taha terenake lowehe gwenan." Mensa Alap kirekam ing ta sone gwizimnira, zini desa toton bëjen tame gun – Kristus hun de zeraha-en gwen srëmkamye.

8 Zep aya-wal oso-wal, aumwa hap ëe ama emsa gubirida'an: Emki ere mae mo enhonak anakare enlala dawem ensa ing ta sone gwen:

Eiwa de enlala,
kwasang-kwasang enlala,
dam-dam enkam de gwën hap de enlala,
enso kles gwesin srëmkam de gwën hap de enlala,
sae-saekam de lowehe gwen hap de enlala,
hen Alap en hon dikim tal gwesin hip de enlalasa.

9 Mensa ëe emsa tawa ta gwibik hen ayang gul gwizimk, sap olkam ahaksa aenaka de ebe mae hap èrak tazimdinkim, zen kire enkam lowehe gwek. Dekam Alap, men Zen zëre mo tahana nëp deisu guzim'ira, Zén sa emsa golëlowehe gwera.

**Paulus kim Pilipik de Kristen zi hip
dawemna gol sonezimkike, sap zen mes
zëno tahalhana su nul sone gweblak:**

10 Eno mae mo zi lup gul sonenna kim yaïng gwezak, ëe ama dekam Biansa dawemkam isrip-sri gweblak. Sap ëe holokamë dwam gwe-gwek – dekam de ebon mae onakore olsa sane gwen happye. Hëndep em kime nér hom asa mas èblak, ëe dekam zebë hen emsa anakan tawa gwibiridak, "Zen nama asa kwasang në gweblanan." Em home sap asa de kwasang gweblanna olzausuk. Hwëna ëe an langanakë gwë gwenan, zebë eno mae mo abe hap

de kwasangna insa tawa gwibir sräm gwe-gwek. ¹¹ Hwëna ëe homë anakan eisbik, “Zen mes asa da dasik.” Sap ano enlalana mes tangan hohle gweka – sap banakare tahalha mae naban de gwën, hwëna dekam sowe henkam de gwën makanë eis gwibirin. ¹² Zep ëe sap de tahalha naban gwën, hen sap tahalha srëmkamye, ëe hwëna sowe henkam de gwën makanë eis gwibirin. Zep ëe mesë tangan dam gulsuk – mensa zini sërkam dei gwibirinye! Zen in zep sap banakare maesa de goltownen nakon, sap ïtri naban de sowe henkam gwënna, sap hen usak naban de tahalhakam gwënna, ëe nama asa soweheen enkam de gwë gwen makan eis gwibir. ¹³ Sap banakare maesa de goltowe gwenkam ëe nama asa isrip-sri naban gwë gwer, sap Kristus man abe hap sosonna insa gol gweblanda. ¹⁴ Hwëna sap kirekam, em ema tangan ësam gwasik – ano tahalhana insa de ap sul soneblankamye.

¹⁵ Hen Pilipik de zini, ena tawana: Ëe kimë ëse tak ere mae mo langna Makedoniasa hli yuk – ol dawemsa dekon etan aha lang san gol haladan hap, dekam em ene ano tahalhana ap su kul sone gweblak. Hen zini kim ano ol toran nakon Yesussu daiblì gweblak, dekam hen em ene ano isrip-srina eis gwibik. ¹⁶ Hen Tesalonikak kimë tahalhakam gwë gwek, zëwe hen-henkame ano tahalhana ap su kul sone gweblak. ¹⁷ Hwëna bahem asa kïl tïn, “An sawe olsa ki asa gu sonebiridaka.” Bëjenë. Diki ëe ama tangan dwam gwe'an – em dikim anakan ëtawa gwen hap, “Alap sa abe mae hap dawemna mam gulsuzimdi, sap ëe ama Paulussu mas ë gweblak.” ¹⁸ Eno mae mo asa de mas gwe-gweblanna mes tangan sowehek. Zep in syake. Ëe angkam dawem enkamë gwë gwe'an, sap Epafroditus Bak mes eno mae mo abe hap de gol soneblanna golhata zaka. Eno mae mo asa de mas gwe-gweblanna in man Alap hon nwe-mase gwe-gwenan – san de otweransa de zëbe hap tru tasikse gweblanna kiye. Alap man tangan sam gwasik gwibi'ira. ¹⁹ Zep tïngare eno mae mo tahalhana sa hen nëre mae mo Bian Alap Kristus onakore sërkam de kae-kaekam sul sone gwizimdi.

²⁰ Dikire hëndep denaban Bian Alap mo bosena teip nulsublunda gwek! In eiwa tangan.

²¹ Dawem! Ano dawem gol sonenna an amki hen tïngare Kristus hun de zeraha-en gwen wenya enbiridak. Eno mae mo ëKristen gwen wal bose walya men zen aban mae lowe he'an,

zen hen dawem ensa ebe mae hap nol sonezimk. ²² Hen
tingare ahakore Romak de Kristus hun de zeraha-en gwen
wenya kirekam hen dawem ensa ebe mae hap nol sonezimk-
nonol tangan men zen Roma mo teipsin tangan zi mo golak
syal ta gwenanke.

²³ Dikire Bian Yesus Kristus mo kwasang-kwasangna eno
mae mo enhonak lwa gwek.